

KORT OM ARBEIDSLIVET I NORGE

Kontrakt?

Ferie?

Lønn?

Oppsigelse?

Tariffavtale?

Organisasjonsfrihet?

37,5 timer?

?

?

I Norge er det organisasjonsfrihet!

Organisasjonsfriheten er beskyttet av FNs konvensjon nr. 98 og ble innført i Norge i 1955. Organisasjonsfrihet betyr at du har rett til å organisere deg uten at det skal få negative konsekvenser. Du kan ikke bli sagt opp eller få avslag på søknad om jobb fordi du er medlem av, eller deltar aktivt i en fagforening. Du kan organisere deg hvor du vil, men du kan også la være å organisere deg.

Å være organisert møtes med respekt

I Norge er om lag 55 prosent av de ansatte i industrien organisert. Rundt 80 prosent av de ansatte i offentlig sektor er organisert. Til sammenligning er bare rundt åtte prosent av franske arbeidstakere organisert. Norske arbeidsgivere har lang tradisjon for å respektere at de ansatte er organisert. Mange arbeidsgivere synes det er positivt at man er medlem av en fagforening. Det gjør det lettere å samarbeide med de ansatte. Arbeidsgiver kommuniserer med den eller de som er tillitsvalgt i saker der arbeidstakerne har rett til å bli hørt. I Norge mener de fleste arbeidsgivere at de ansattes kunnskap er viktig for å få til en god utvikling på arbeidsplassen.

Hva er en arbeidstaker?

En arbeidstaker er en person som er ansatt hos en bestemt arbeidsgiver, med lønnsbetaling som gjentelse for det arbeidet som utføres.

Hva er en arbeidsgiver?

En arbeidsgiver er en person som tar en annen person i tjeneste med lønn som gjentelse for bestemte oppgaver.

Hva er en fagforening?

En fagforening (arbeidstakerorganisasjon) er en sammenslutning av arbeidstakere. Fagforeningens oppgave er å ivareta medlemmenes interesser overfor arbeidsgiver. Fagforeningens viktigste oppgave er å kjempe for medlemmenes arbeids- og lønnsvilkår. Fagforeningene tilbyr ofte også kurs og hjelp i spørsmål om yrker og utdanning. Er du organisert har du krav på hjelp når du trenger det.

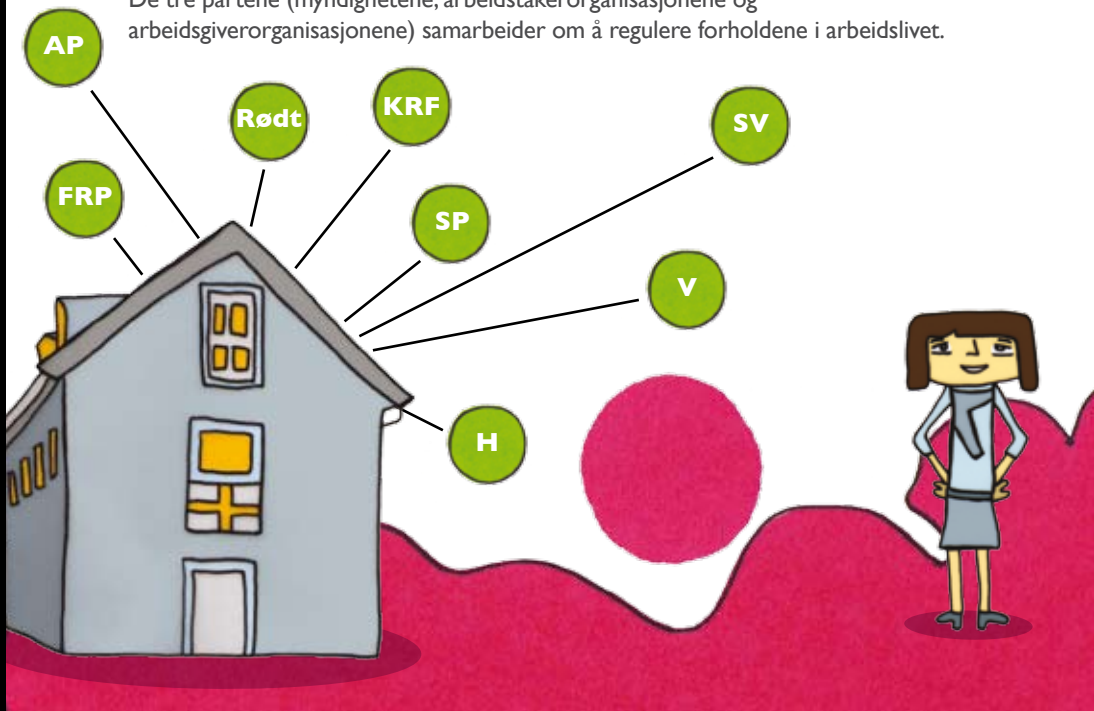

Fakta om YS

YS (Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund) er en partipolitisk uavhengig hovedorganisasjon. En hovedorganisasjon er en sammenslutning av landsomfattende forbund og foreninger for arbeidstakere. At YS er partipolitisk uavhengig betyr at vi ikke har noen direkte tilknytning til et bestemt politisk parti. Vi søker allianser med de politiske partiene i saker vi kjemper for på vegne av medlemmene våre. YS har rundt 215 tusen medlemmer i alle de fem sektorene i arbeidslivet: statlig, kommunal, og privat sektor, Spekter og finanssektoren. YS består av 22 forskjellige forbund. Våre medlemmer er ansatt innenfor de aller fleste yrkesgruppene i norsk arbeidsliv.

Samarbeidet mellom myndighetene, arbeidsgiverne og arbeidstakerne

I Norge samarbeider myndighetene og de organisasjonene som representerer arbeidstakerne og arbeidsgiverne. Dette kaller vi "trepartssamarbeidet". De tre partene (myndighetene, arbeidstakerorganisasjonene og arbeidsgiverorganisasjonene) samarbeider om å regulere forholdene i arbeidslivet.

Hovedavtalene

Det regnes som en styrke for det norske samfunnet at partene i arbeidslivet kommuniserer med hverandre og prøver å bli enige. Arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjonene forhandler om det vi kaller hovedavtaler. Hovedavtalene omfatter organisasjonenes gjensidige rettigheter og plikter, som for eksempel: organisasjonsfrihet, informasjonsplikt, samarbeid på arbeidsplassen, medbestemmelse, tariffavtale og streikerett.

Hva er en tariffavtale?

En tariffavtale er en skriftlig avtale mellom en arbeidstakerorganisasjon og en arbeidsgiverorganisasjon, eller direkte med en bedrift. En tariffavtale regulerer de viktigste bestemmelsene i et arbeidsforhold: ansettelser, arbeidstid, overtid, fastsettelse av lønn, forhandlinger om lønn og ferie og utdanning utover minstekravene i lovverket. Hvis det blir inngått en tariffavtale som er dårligere enn bestemmelsene i lovverket er avtalen ugyldig.

Arbeidsmiljøloven

Arbeidsmiljøloven omfatter alle arbeidstakere i Norge og gir deg et minimum av rettigheter. En tariffavtale gir deg bedre rettigheter enn arbeidsmiljøloven. For å ha krav på tariffavtale må en viss prosent av de ansatte være organisert, men dette gjelder bare i privat sektor og når arbeidsgiver er medlem av en arbeidsgiverorganisasjon. I bedrifter hvor arbeidsgiver ikke er medlem av en slik organisasjon, gjelder reglene i arbeidstvistloven.

Du har krav på

Arbeidskontrakt

Senest en måned etter at arbeidsforholdet begynte skal arbeidsgiver gi deg en skriftlig arbeidskontrakt. Du har krav på en arbeidskontrakt uavhengig av hva slags type stilling du har, hvor mye du jobber (heltid eller deltid) og om jobben din er fast eller midlertidig (for eksempel sommerjobb). Arbeidskontrakten er personlig og skal inneholde opplysninger om: navnet på arbeidsgiveren og arbeidsstedet, arbeidstakerens (ditt) navn, en beskrivelse av stillingen, datoen du startet i jobben og hvilken dato du skal slutte hvis du har en midlertidig stilling. Kontrakten skal også inneholde opplysninger om hva du har krav på når det gjelder: lønn, ferie, oppsigelse, arbeidstid og eventuelt prøvetid og tariffavtale.

Attest

Du har krav på attest når du slutter i en jobb. Attesten skal inneholde: navnet og fødselsdatoen din, opplysninger om hvilke arbeidsoppgaver du har hatt og hvilken dato du begynte og sluttet i jobben. Det er vanlig at arbeidsgiveren også skriver noe om hvordan du har utført arbeidet.

Overtidsbetaling

Arbeidstiden skal ikke være mer enn 40 timer per uke og ikke mer enn ni timer per dag. Jobber du mer enn dette har du krav på overtidsbetaling. Arbeidsmiljøloven sikrer deg et overtidstillegg på minst 40 prosent av den vanlige timelønnen din. Hvis du er organisert i en fagforening og er omfattet av en tariffavtale ligger overtidstillegget vanligvis mellom 50 og 100 prosent av timelønnen din avhengig av når du jobber overtid. Er du omfattet av tariffavtale skal arbeidstiden heller ikke overstige 37,5 timer per uke.

Feriepenger

Du har krav på feriepenger av all lønn du mottar av arbeidsgiver. Feriepengene beregnes ut fra det du har fått utbetalt i lønn året før og er som regel 10,2 prosent av det du har fått utbetalt i lønn. Dette tilsvarer fire ukers ferie.

Hvis du er fagorganisert og omfattet av en tariffavtale har du krav på mer: 12 prosent. Hvis du er medlem av en fagforening og er omfattet av en tariffavtale har du også krav på en femte, ekstra ferieuke.

Lønn en gang i måneden

Du skal motta lønn minst en gang i måneden. Du har krav på en lønnslipp med opplysninger om utbetaling og skattetrekk.

Oppsigelsestid

Oppsigelsestid vil si at du må si i fra til arbeidsgiveren din på forhånd hvis du ønsker å slutte i jobben. Arbeidsgiver må varsle deg skriftlig hvis du skal sies opp. I Norge er oppsigelsestiden på minst en måned, men det vanligste er tre måneder. I privat sektor er det mest vanlig å følge bestemmelsene i arbeidsmiljøloven, det vil si minimum en måned. Når du er i prøvetid er det vanligvis kortere oppsigelsesfrister. Oppsigelsestiden begynner å løpe fra den 1. i måneden etter at du mottok oppsigelsen.

Design og illustrasjon: Pikelus

Tlf:
Mail:
Web: